

Liturgie voor de dienst op Goede Vrijdag

29 Maart 2024

Protestantse gemeente Uitgeest - Akersloot

Orgelspel

Stilte

Gebed

Lezing: Exodus 12 : 21-28 (V=voorganger; L=lector; A=allen)

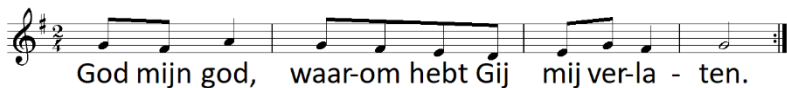
V: Toen riep Mozes de oudsten van Israël bij elkaar. ‘Elke familie moet een lam of een bokje kiezen,’ zei hij, ‘en dat moet worden geslacht als pesachoffer. Laat ieder daarna een bosje majoraan nemen, dat in de schaal met bloed dopen en het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten strijken. Ga dan tot de morgen de deur niet uit, want de HEER zal door Egypte heen gaan om het te straffen. Maar ziet Hij bij een deur bloed aan de bovendorpel en aan de posten, dan zal Hij die deur voorbijgaan, Hij zal de doodsengel geen toestemming geven om uw huizen binnen te gaan en u te treffen. Dit voorschrift blijft voor u en uw kinderen voor altijd van kracht. Ook als u eenmaal in het land bent dat de HEER u zal geven, zoals Hij heeft beloofd, moet u dit gebruik in ere houden. En als uw kinderen dan vragen: “Wat betekent dit gebruik?”, antwoord dan: “Wij brengen de HEER een Pesach offer omdat Hij de huizen van de Israëlieten voorbij is gegaan toen Hij de Egyptenaren strafte; ons heeft Hij gespaard.”’

L: Toen knielden de Israëlieten en bogen ze zich diep neer. Daarna gingen ze uiteen en deden wat de HEER aan Mozes en Aäron had bevolen.

Zingen: ‘God mijn God waarom hebt Gij mij verlaten?’
(naar Psalm 22; tekst Huub Oosterhuis)

*Cantorij zingt de coupletten , afwisselend door vrouwen en mannen,
na iedere tweede strofe, volgt het refrein, gemeente zingt refrein mee*

refr.:

Vr.: Mijn God roep ik overdag en Gij zwijgt
ik roep het 's nachts en Gij laat mij maar roepen

M.: Onze vaders hadden vertrouwen in U
vertrouwen en Gij zijt hun redding geweest

Refr.: God mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten.

Vr.: Zij riepen om U en Gij waart hun uitkomst
en nooit hebt Gij dat vertrouwen beschaamd

Lezing: Ps 22 van Karel Eykman 'Waarom heb je mij verlaten?'

God mijn God
jij Laat mij in de steek.
God mijn God
jij laat mij vallen.
Jij houdt je mond
en nergens vind ik troost.

God mijn God
Ik zak weg in het donker.
God mijn God
hoe hard ik ook schreeuw
Jij blijft maar zwijgen
Als ik roep in de nacht.

Ouders en grootouders hadden hele verhalen
van 'God is getrouw' en 'Hij helpt uit de nood'.
Uit het hoofd kenden wij die liederen
van 'Lof zij de Heer, de almachtige Koning en Verlosser'.
Dat gaat nu niet meer op.

God, mijn God
ze doorboren mijn handen.
God, mijn God
ze doorsteken mijn hart.
Ze kraken mijn lijf
en jij bent zo ver weg.

Vervolg Lied "God mijn God....."

M.: ik ben geen mens meer, ik ben een worm
gehoond door de mensen, veracht door de buurt

Refr.: God mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten.

Vr.: ik ben bespottelijk in aller ogen
iedereen lacht me hoofdschuddend uit

M.: Hij zocht het bij God laat die hem dan redden
laat God hem bevrijden, die houdt toch van hem.

Refr.: God mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten.

Lezing: Hebreëen 9: 11 en 12

V: Christus daarentegen is aangetreden als hogepriester van al het goede dat ons is toebedacht: hij is door een indrukwekkender en volmaakter tent – die niet door mensenhanden gemaakt is en niet behoort tot onze schepping – voor eens en voor altijd het hemelse heiligdom binnengegaan, en dan niet met bloed van bokken en jonge stieren maar met zijn eigen bloed. Zo heeft hij een eeuwige verlossing verworven.

Stilte

Lezing: Johannes 18: 1-11

L: Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging Hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidron. Daar liep Hij een tuin in, met zijn leerlingen. Judas, die Hem zou uitleveren, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. Judas ging ernaartoe, samen met de cohort soldaten en een aantal dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. Jezus wist precies wat er met Hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg:

V: ‘Wie zoeken jullie?’

L: Ze antwoordden: **A:** ‘Jezus van Nazareth.’

V: ‘Ik ben het,’ **L** zei Jezus, terwijl Judas, die Hem kwam uitleveren, erbij stond. Toen Hij zei: **V:** ‘Ik ben het,’ **L:** deinsden ze achteruit en vielen op de grond. Weer vroeg Jezus: **V:** ‘Wie zoeken jullie’ **L:** en weer zeiden ze: **A:** ‘Jezus van Nazareth’. **V:** ‘Ik heb jullie al gezegd: “Ik ben het,”’ zei Jezus. ‘Als jullie Mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.’

L: Zo moest zijn uitspraak in vervulling gaan: ‘Geen van hen die U Mij gegeven hebt, heb Ik verloren laten gaan.’ Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de knecht van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die knecht. Maar Jezus zei tegen Petrus:

V: ‘Steek je zwaard in de schede. Zou Ik de beker die de Vader Mij gegeven heeft niet drinken?’

We zingen: Lied 558: 1 t/m 5

1 Je - zus, om uw lij - den groot,
om uw le - ven en uw dood
die vol - bren - gen 't recht van God,
Ky - ri - e e - lei - son.

2 Heer, om uw zachtmoedigheid,
vorst die op een ezel rijdt
en om Sions onwil schreit,
Kyrie eleison.

3 Om de zalving door een vrouw,
vreugdeolie, geur van rouw,
teken van wat komen zou,
Kyrie eleison.

4 Om het brood, Heer, dat Gij breekt,
om de beker die Gij reikt,
om de woorden die Gij spreekt,
Kyrie eleison.

5 Here, om uw bloedig zweet,
als Ge alleen de wijnpers treedt,
om de kelk vol bitter leed,
Kyrie eleison.

Lezing: Johannes 18: 12-27

L: De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden Hem. Ze brachten Hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester, en hij was het die de Joden had voorgehouden: ‘Het is goed dat één mens sterft voor het hele volk’. Simon Petrus kwam met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen. Het meisje sprak Petrus aan: ‘Ben jij soms ook een leerling van die man?’ ‘Nee, ik niet,’ zei hij. De knechten en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen. De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer.

V: Jezus zei: ‘Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb Ik iets in het geheim gezegd. Waarom ondervraagt u Mij? Vraag het toch aan de mensen die Mij gehoord hebben, zij weten wat Ik gezegd heb.’

L: Toen Jezus dat zei, gaf een van de dienaren die erbij stonden Hem een klap in het gezicht: ‘Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?’ Jezus zei: **V:** ‘Als Ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat Ik heb gezegd, waarom slaat u Me dan?’

L: Daarna stuurde Annas Hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester. Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. ‘Ben jij soms ook een leerling van Hem?’ vroegen ze. ‘Nee,’ ontkende Petrus, ‘ik niet.’ Maar een van de knechten van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei: ‘Maar ik heb toch gezien dat je in die tuin bij Hem was?’ Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

Cantorij zingt: Herzliebster Jesu

Herzliebster Jesu, was hast du verbrochen,
dass man ein solch scharf Urteil hat gesprochen?
Was ist die Schuld, in was für Missetaten
bist du geraten?

Vertaling: Liefste Jezus, wat heeft U misdaan
                      dat men zo'n scherp oordeel heeft gesproken?
                      Wat is de schuld, wat voor wandaden heeft U begaan?

Lezing: Johannes 18: 28-38a

L: Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, anders zouden ze zich verontreinigen en niet aan het Pesach maal kunnen deelnemen. Daarom kwam Pilatus naar buiten. 'Waarvan beschuldigt u deze man?' vroeg hij. Ze antwoordden:

A: 'Als Hij geen misdaden had gepleegd, zouden we Hem niet aan u uitgeleverd hebben.'

L: Pilatus zei: 'Neem Hem dan mee, en veroordeel Hem volgens uw eigen wet.' Maar de Joden wierpen tegen:

A: 'Wij hebben het recht niet om iemand ter dood te brengen.'

L: Zo moest de uitspraak van Jezus in vervulling gaan waarin Hij aanduidde welke dood Hij zou sterven. Pilatus ging het pretorium weer in. Hij liet Jezus bij zich komen en vroeg Hem: 'Bent U de koning van de Joden?'

V: Jezus antwoordde: 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over Mij gezegd?'

L: 'Ik ben toch geen Jood,' antwoordde Pilatus. 'Uw volk en uw hogepriesters hebben U aan mij uitgeleverd – wat hebt U gedaan?' Jezus antwoordde:

V: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat Ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.'

L: Pilatus zei: 'U bent dus koning?'

V: U zegt dat Ik koning ben,' zei Jezus. 'Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat Ik zeg.'

L: Hierop zei Pilatus: 'Maar wat is waarheid?'

We zingen: Lied 587: 3

3 He-mel-se ko-ning, door God uit-ge-ko-zen,
waar-om staat U te-recht als rech-te-lo - ze?
U hebt geen schuld, de waar-heid is ge-schon-den.
U draagt mijn zon-den.

Lezing: Johannes 18: 38b – 19:16

L: Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten. 'Ik heb geen schuld in Hem gevonden,' zei hij. 'Maar het is bij u gebruikelijk dat ik met Pesach iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?' Toen begon iedereen te schreeuwen:

A: 'Hem niet, maar Barabbas!'

L: Barabbas was een misdadiger. Toen liet Pilatus Jezus geselen. De soldaten vlochten een kroon van doornakken, zetten die op zijn hoofd en deden Hem een purperen mantel aan. Ze liepen naar Hem toe en zeiden: 'Gegroet, koning van de Joden!', en ze sloegen Hem in het gezicht. Pilatus ging weer naar buiten en zei: 'Ik zal Hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.' Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de

purperen mantel aan. ‘Hier is Hij, die mens,’ zei Pilatus. Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars Hem zagen begonnen ze te schreeuwen:

A: ‘Kruisig Hem, kruisig Hem!’

L: Toen zei Pilatus: ‘Neem Hem dan mee en kruisig Hem zelf, want ik zie niet waaraan Hij schuldig is.’ De Joden zeiden:

A: ‘Wij hebben een wet die zegt dat Hij moet sterven, omdat Hij zich de Zoon van God heeft genoemd.’

L: Toen Pilatus dit hoorde, schrok hij hevig. Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus: ‘Waar komt U vandaan?’ Maar Jezus gaf geen antwoord. ‘Waarom zegt U niets tegen mij?’ vroeg Pilatus. ‘Weet U dan niet dat ik de macht heb om U vrij te laten of U te kruisigen?’ Jezus antwoordde:

V: ‘De enige macht die u over Mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die Mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.’

L: Vanaf dat moment wilde Pilatus Hem vrijlaten. Maar de Joden riepen:

A: ‘Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.’

L: Toen Pilatus dit hoorde, liet hij Jezus naar buiten brengen. Zelf nam hij plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata. Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden: ‘Hier is Hij, uw koning.’ Meteen schreeuwden ze:

A: ‘Weg met Hem, weg met Hem, aan het kruis met Hem!’

L: Pilatus vroeg: ‘Moet ik uw koning kruisigen?’ Maar de hogepriesters antwoordden:

A: ‘Wij hebben geen andere koning dan de keizer!’

L: Toen droeg Pilatus Hem aan hen over om Hem te laten kruisigen.

We zingen: Lied 587: 4

bij Johannes 19,1-16a

4 Hier is God zelf, ontdaan van alle glorie,
de mens die uit de hemel is geboren.
Ik ben de gesel die Hem openhaalde,
ik laat hem vallen.

Lezing: Johannes 19: 17-30

L: Jezus werd weggevoerd; Hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. Daar kruisigden ze Hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op: ‘Jezus van Nazareth, koning van de Joden’. Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus:

A: ‘U moet niet “koning van de Joden” schrijven, maar “Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden”.’

L: ‘Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,’ was het antwoord van Pilatus. Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. Ze zeiden tegen elkaar:

A: ‘Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.’

L: Zo moest in vervulling gaan wat de Schrift zegt: ‘Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.’ Dat is wat de soldaten deden.

Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder en haar zus, en Maria, de vrouw van Klopas, en Maria van Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie Hij veel hield, zei Hij tegen zijn moeder:

V: ‘Vrouw, dat is uw zoon,’ en daarna tegen de leerling: ‘Dat is je moeder.’

L: Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei Hij:

V: ‘Ik heb dorst.’

L: Er stond daar een vat water met azijn; ze doopten er een spons in en brachten die, gestoken op een majoraantak, naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei Hij:

V: ‘Het is volbracht.’

Cantorij zingt: Tenebrae factae sunt

Tenebrae factae sunt,
Dum crucifixissent Jesum Judaei,
et circa horam nonam

exclamavit Jesus voce magna:
Deus Meus, ut quid me dereliquisti!

Exclamans Jesus voce magna ait.
Pater, in manus tuas commendo
spiritum meum.

Et inclinato capite,
emisit spiritum.

Vertaling: Duisternis ontstond als ze Jezus, de Judeeër kruisigden,
en omstreeks het negende uur riep Jezus met luide stem:
Mijn God, waarom hebt u Mij verlaten!
Uitroepende sprak Jezus met luide stem:
Vader in uw handen beveel ik mijn geest.
Hij neeg het hoofd en gaf de geest.

Stilte (Paaskaars wordt gedooft)

Lezing: Johannes 19: 31-42

L: Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat Hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft

gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. Dit gebeurde omdat de Schrift in vervulling moest gaan: ‘Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.’ Een andere schrifttekst zegt: ‘Ze zullen hun blik richten op Hem die ze hebben doorstoken.’ Na deze gebeurtenissen vroeg Josef van Arimatea – die een leerling van Jezus was, maar uit angst voor de Joden in het geheim – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. Nikodemus, die destijds ’s nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd litra. Ze wikkelden Jezus’ lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. Bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een tuin, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

Stilte

Gebeden

Voorbeden, stil gebed, Onze Vader

Zingen: Lied 590 (Allen 1, 3, 5; Cantorij 2, 4)

1 Nu valt de nacht. Het is vol-bracht:
de Heer heeft heel zijn le - ven
voor het men-se - lijk ge-slacht
in Gods hand ge - ge - ven.

2 De wereld gaf
Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf
en zijn leven sterven.

3 Hoe slaapt Gij nu,
die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
rots des heils, gevangen.

4 't Is goed, o Heer,
Gij hoeft de eer
van God niet meer te staven.
Leggen wij ons bij U neer,
in uw dood begraven.

5 Hoe wonderlijk,
uitzonderlijk
een sabbat is gekomen:
eens voor al heeft Hij het juk
van ons afgenomen.

In stilte verlaten we de kerk.

Medewerkenden aan de dienst

Voorganger : mw. Thealet Bos-Olthoff
Lector : mw. Corrie Lijesen-Terpstra
Organist : dhr. Dirk van Egmond
Cantorij : o.l.v. mw. Cora de Lange-Slings

Morgenavond zetten we de Paascyclus voort met de Paasnachtviering om
21.00 uur in de kerk van Uitgeest